

Öz Bakım Yönetimi Ölçeği-K (SCMP-G) ve Uyum Soru Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). Öz Bakım Yönetimi Ölçeği-K (SCMP-G) ve Uyum Soru Formu. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28668>

Özet

Öz Bakım Yönetimi Ölçeği-K (SCMP-G) ve Uyum Soru Formu, bireylerin **kronik hastalık** durumlarında gösterdikleri **öz bakım yönetimi** becerilerini ve tedavi planlarına olan uyum düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir araçtır. Bu ölçek, kronik hastalığın günlük yaşam üzerindeki etkilerini, tedaviye bağlı kaygılar ve sosyal ilişkilerdeki değişimleri değerlendirmeye odaklanmaktadır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenirlik çalışmalarıyla bu çalışmada, ölçeğin Türkiye popülasyonunda kronik hastalık yönetimini değerlendirmede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Öz Bakım Yönetimi, SCMP-G, Uyum Soru Formu, Kronik Hastalık, **Geçerlik**, **Güvenirlik**, Kaiser-Meyer-Olkin Testi, Türkiye Uyarlaması.

Yazarlar

Sadık Hançerlioğlu

Amaç

Öz Bakım Yönetimi Ölçeği-K (SCMP-G) ve Uyum Soru Formu'nun temel amacı, kronik bir hastalığa sahip olan bireylerin, hastalıklarıyla yönetiminde ne derece başarılı oldukları ve tedavi rejimlerine ne ölçüde uyum sağladıkları belirlemektir. Bu araç, hem hastalığın bireyin yaşam kalitesi ve sosyal etkileşimleri üzerindeki algılanan etkilerini hem de tedaviye uyum konusundaki duygusal ve davranışsal tepkileri değerlendirmeye hizmet eder.

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması, Türk kültür ve dil yapısına uygun, standardize edilmiş bir ölçüm aracı sağlamayı hedeflemiştir. Bu sayede sağlık profesyonelleri, kronik hastalığı olan bireylerin öz bakım ihtiyaçları daha doğru bir şekilde tespit edebilir ve kişiselleştirilmiş müdahale programları geliştirebilirler.

Yapı

Ölçek, **öz bakım yönetimi** kavramını ölçmektedir. Öz bakım yönetimi, kronik hastalığı olan bireylerin sağlık durumlarını stabilize etmek, semptomları hafifletmek ve hastalığın ilerlemesini önlemek için uyguladıkları davranışsal ve bilişsel süreçleri kapsar. Ölçek, özellikle hastaların tedavi planlarına uyumu (ilaç kullanımı, diyet, egzersiz vb.) ve hastalığın sosyal ve psikolojik etkileriyle başa çıkma stratejilerini değerlendiren boyutlardan oluşmaktadır.

Yapılan **faktör analizi** sonuçlarına göre, SCMP-G ölçeğinin iki boyutlu bir yapı sergilediği tespit

edilmiştir. Bu boyutlar, öz bakım yönetiminin farklı yönlerini temsil ederek, ölçeğin yapısal geçerliliğine katkıda bulunmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin yapısal **geçerliliği** çalışmalar kapsamında Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Testi uygulanmıştır. KMO testi, örneklem yeterliliğini ölçen ve gözlenen korelasyon katsayıları arasındaki büyüklüğün kismi korelasyon katsayıları arasındaki büyüklüğü ile karşılaştırılan önemli bir istatistiksel ölçüttür.

Elde edilen KMO katsayısı değeri 0.77 olarak belirlenmiştir. Literatürde kabul edilen değerlendirme kriterlerine göre (0.90-1.00 arasında mükemmel, 0.80-0.89 arasında çok iyi, 0.70-0.79 arasında iyi, 0.60-0.69 arasında orta ve 0.50-0.59 arasında zayıf), 0.77 değeri, Kronik Hastalıklarda Öz Bakım Yönetimi Ölçeği'nin faktör analizi için örneklem yeterliliğinin "iyi" düzeyde olduğunu göstermektedir.

Güvenirlilik

SCMP-G ölçeğinin **güvenirliliği**, iç tutarlılık ve test-tekrar test yöntemleriyle incelenmiştir. İç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) 0.85 olarak saptanmıştır ki bu değer, psikometrik araçlar için oldukça yüksek ve kabul edilebilir bir iç tutarlılığına işaret etmektedir. Ölçeğin ortalaması 127.87 ± 17.07 olarak bulunmuştur.

Ek olarak, ölçek maddelerinin toplam puanla olan korelasyon katsayıları arasında tamamı 0.20'nin üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, her bir maddenin ölçeğin ölçtüğü genel yapıyı desteklediğini göstermektedir. Test-tekrar test değişimlilik katsayısı ise 0.978 gibi yüksek bir değerle belirlenmiş olup, ölçeğin zaman içinde tutarlı sonuçlar verdiğini kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal özelliklerini incelemek amacıyla gerçekleştirilen **faktör analizi**, Öz Bakım Yönetimi Ölçeği-K'nin iki boyutlu bir yapı ile kullanılabilirliğini ortaya koymuştur. Bu iki boyutlu yapı, kronik hastalığın yönetimi ile ilgili farklı psikolojik ve davranışsal bileşenleri ayrıtırmaktadır. Bu bulgu, ölçeğin orijinal yapıları ve uyarlama sürecinde ortaya çıkan yapıların, ölçülmek istenen teorik yapıyla uyumlu olduğunu desteklemektedir.

Ölçüm Aracı

Test Türü: Uyarlama

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

Dil Durumu: Türkçe

Popülasyon Grubu: Kronik hastalar olan bireyler.

Yaş Grubu: Belirtilmemiş (Genellikle yetişkin kronik hasta popülasyonu)

Popülasyon Detayları: Öz Bakım Yönetimi ve uyum davranışları'nın değerlendirildiği kronik hastalara sahip bireyler.

Test Metodolojisi: Ölçek, yanıtlayıcıların her bir maddeye ne ölçüde katıldığını belirten bir derecelendirme sistemi kullanır. Derecelendirme, 1 (Hiç Katılmıyorum) ile başlayıp, en yüksek puanın (Kesinlikle Katılmıyorum) olduğu bir aralıkta yapılmaktadır. Yüksek puanlar, ilgili öz bakım veya uyum davranışına yüksek katılım veya ilgili endişenin yüksekliğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Öz Bakım, Uyum, SCMP-G, Cronbach Alfa, Test-Tekrar Test, Psikometrik Özellikler, Ege Üniversitesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut değil

Kurum E-posta Adresleri: sadik.hancerlioglu@ege.edu.tr

Yayın Adresi: Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir (2014)

İzinler ve Ücret ve Test Yılı

İzinler ve Kullanım Ücreti: Kullanım ve izinler için sorumlu yazar Sadık Hançerlioğlu ile iletişime geçilmesi önerilir.

Test Yılı (Uyarılma): 2014

PDF Kaynağı: Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

The original PDF can be downloaded here: [oz-bakim-yonetimi-olcegi-k-scmp-g-ve-uyum-soru-formu-toad.pdf](https://tr-scales.arabpsychology.com/oz-bakim-yonetimi-olcegi-k-scmp-g-ve-uyum-soru-formu-toad.pdf)

Kaynaklar

Hançerlioğlu, S. (2014). Kronik hastalarda öz-bakım yönetimi ölçeği ve uyum soru formu'nun Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenirliği (Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık

Bilimleri Enstitüsü, İzmir). YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişilmiştir:
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>

Literatürde KMO testi değerlendirme kriterlerini belirleyen (75), (76) ve (77) numaralı referanslar.

Öz Bakım Yönetimi Ölçeği-K (SCMP-G) ve Uyum Soru Formu Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

- Hastalığım arkadaşlarımla ilişkilerimi etkiledi
- Bazı şeyleri yapmıyorum, çünkü çevremdeki kişiler sağlığım konusunda endişeleniyor
- Tedavi planına uymazsam hastalığımın kötüleşeceğinden endişeleniyorum -